

конкретизацією і забезпечувала отримання об'єктивної та своєчасної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Список використаної літератури:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 10 «Дебіторська заборгованість», затверджений наказом МФУ від 08.10.99 р. № 237
2. Горбачова О. М. Облік та аналіз дебіторської заборгованості: проблеми та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс] / О. М. Горбачова, Л. В. Лахай. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>
3. Колеснікова О. М. Проблемні питання обліку резерву сумнівних боргів в контексті Податкового кодексу України [Електронний ресурс] / О. М. Колеснікова // Ефективна економіка. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?Operation=1&iid=772>
4. Кияшко О. М., Необхідність облікового забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства / О. М. Кияшко // Актуальні проблеми економіки. – №3. – С. 190-196.

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ: АНАЛІЗ СТАНУ, ТЕНДЕНЦІЙ ТА ФАКТОРІВ ВПЛИВУ

Рудніченко Є. М., д-р. екон. наук, доцент, Кримчак Л. А., аспірант, Хмельницький національний університет, м. Хмельницький

Сьогодні серед поширених форм здійснення зовнішньоекономічної діяльності важливе значення для промислових підприємств має саме зовнішня торгівля, яка є основою збільшення обсягів виробництва, покращення ефективності використання ресурсів та забезпечує стабільне функціонування окремого підприємства-суб'єкта ЗЕД. Саме тому особливої уваги потребує аналіз зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств, який дає змогу виявити основні тенденції, що відбуваються на світових ринках, визначити ступінь інтегрованості держави в світове господарство, визначити ефективність експортно-імпоротної політики держави. Та, що не менш важливо, виявити негативні тенденції зовнішньої торгівлі та наявні ризики та загрози для економічної безпеки зовнішньоекономічної діяльності як держави в цілому, так і окремого суб'єкта господарювання.

За останні роки в Україні спостерігається зниження зовнішньоторговельної активності вітчизняних суб'єктів господарювання. Огляд статистичних даних показав, що починаючи з 2012р., відмічається загальне скорочення зовнішньоторговельного обороту країни (табл.1).

Необхідно зазначити, що позитивне значення сальдо (табл.1), яке було встановлено на фоні загального скорочення обсягів зовнішньої торгівлі, стало можливим завдяки тому, що скорочення імпорту за відповідні роки відбувалося більш високими темпами, ніж скорочення експорту, а також завдяки зовнішній торгівлі послугами, сальдо якої за аналізований період було позитивним.

Таблиця 1 - Основні показники зовнішньої торгівлі товарами та послугами України за 2012-2016 роки (млн.дол.США)(розроблено за [1, с. 12; 2, с. 12])

Період	ЗТ оборот	Експорт	Імпорт	Сальдо	Індекс покриття імпорту експортом
2012	170670,4	80895,8	89774,6	-8878,8	0,901
2013	158178,8	74832,3	83346,5	-8514,2	0,898
2014	124857,4	64106,8	60750,6	3356,2	1,055
2015	89780,2	46804,2	42976	3828,2	1,089
2016	89433,5	44885,4	44548,1	337,3	1,008

На сьогоднішній день експортна спеціалізація є визначальним чинником для розвитку зовнішньої торгівлі країни. Якщо розглядати товарну структуру вітчизняного експорту, то видно, що за 2016 р., як і за 2012 р., основу експорту української продукції склали: недорогоцінні метали та вироби з них (в 2012 р. дана товарна група складала 27,8% від загального обсягу експорту товарів, а в 2016 р. – 22,9 %); продукти рослинного походження (в 2012 р. – 13,5 %, в 2016 р. – 22,3 %); мінеральні продукти (в 2012 р. – 11,0 %, в 2016 р. – 7,5 %), а також машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання (10,1 % та 10,0 % відповідно) [3,4].

В свою чергу, сьогоднішня структура вітчизняного експорту послуг має наступний вигляд: транспортні послуги займають 54,7% від загального обсягу; послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги – 16,3%; послуги з переробки матеріальних ресурсів складають 11,6% [5].

Характерною рисою структури імпорту сьогодні є висока залежність від імпорту енергоносіїв та високотехнологічної продукції. Так, основу поставок на вітчизняні ринки в 2016 р. складала така товарна група, як мінеральні продукти, обсяги якої склали 21,6 %, з них палива мінеральні, нафта і продукти її перегонки – 20,0 % [4]. В 2016 р., порівняно з 2012 р., відбулось скорочення обсягів імпорту мінеральних продуктів (в 2012 р. обсяг становив 33,1 %, в 2016 р. – 21,6 %); засобів наземного транспорту, літальних апаратів, плавучих засобів (8,6 % та 7,5 % відповідно); недорогоцінних металів та виробів з них (6,2 % та 5,9 %). Найбільш помітне збільшення імпорту за аналогічні періоди відбулось за такою товарною групою, як машини, обладнання та механізми; електротехнічне обладнання (в 2012 р. – 15,5 %, в 2016 р. – 20,1 %) [3, 4].

Дослідження структури імпорту послуг за аналізований період виявив, що скорочення обсягу імпорту послуг спостерігається в таких категоріях, як: транспортні послуги, обсяги яких склали 25,2 % від загального обсягу в 2012 р. та 18,6 % – в 2016 р.; ділові та професійні послуги – 16,1 % в 2012 р. та 15,3 % в 2016 р.; послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю – 14,1 % в 2012 р. та 10,5 % в 2016 р. Натомість збільшення обсягів імпорту відбулось за рахунок послуг, пов'язаних з подорожами, які склали 8,5 % в 2012 р. та 11,3 % в 2016 р. та комп'ютерних послуг – 4,6 % в 2012 р. та 7,9 % в 2016 р. [5].

Ще однією очевидною тенденцією останніх декількох років є зміна пріоритетів серед зовнішньоторговельних партнерів країни. Так, в 2012 р. основним традиційним партнером в зовнішній торгівлі були країни СНД,

зокрема Російська Федерація. Однак з 2012 р., як видно з таблиці 2, частка ринку країн СНД при загальному скороченні зовнішньої торгівлі зменшувалась швидшими темпами за останні роки, ніж частка ринку ЄС.

Таблиця 2 - Показники обсягу зовнішньої торгівлі товарами і послугами з країнами з основних інтеграційних об'єднань (млн. дол. США)
(розроблено за [1,с.12; 2,с.12])

	Країни ЄС			Країни СНД			Інші країни світу		
	Експорт	Імпорт	Сальдо	Експорт	Імпорт	Сальдо	Експорт	Імпорт	Сальдо
2012	20688,1	29675,1	-8987,0	30722,4	35556,1	-4833,7	29485,3	24543,4	4941,9
2013	20159,0	30969,6	-10810,6	27362,2	29207,2	-1845,0	27311,1	23169,7	4141,4
2014	20383,0	24207,6	-3824,6	18890,8	18441,2	449,6	24833,0	18101,8	6731,2
2015	15339,5	18075,9	-2736,4	11335,9	11267,8	68,1	20128,8	13632,3	6496,5
2016	15781,9	19471,2	-3689,3	9665,6	9387,5	278,1	19437,9	15689,4	3748,5

В 2016 р. питома вага країн СНД у вітчизняному експорті товарів становила лише 17 %, з яких 9,3 % – експорт на ринок РФ. Географічна структура експорту на зовнішні ринки в 2016 р. мала наступний вигляд: країни Азії – 35,0 % від загального експорту, країни Європи – 32,6 %, з яких експорт до ЄС складав 31,9 % [6].

Якщо проаналізувати експортні поставки України до окремих країн, а не інтеграційних об'єднань, то, звичайно, найбільшим споживачем вітчизняних товарів так і залишається Російська Федерація. За I півріччя 2017 р. на російський ринок припало 9,4 % від загального обсягу експорту товарів за даний період, або 1931,5 млн.дол.США. До п'ятірки найбільших країн-партнерів у вітчизняному експорті товарів, окрім Російської Федерації, увійшли: Туреччина – 6,1 %, Індія – 5,5 %, Єгипет – 5,3 %, Китай – 4,4 % [7].

До країн-партнерів у експорті-імпорті послуг традиційно відносяться: Російська Федерація, США, Швейцарія, Німеччина, Велика Британія та Кіпр.

Варто також зазначити, що за останні роки значно скоротилися обсяги імпорту з країн СНД (в тому числі і з РФ). Натомість, спостерігається збільшення імпорту з країн Європи (також з ЄС), Азії та Америки. За минулий рік найбільше імпортовано товарів з європейських країн (в тому числі з країн ЄС) – 39,8 %, СНД (в тому числі з РФ) – 24,8 %, Азії – 20,3 % [6].

Висвітлені наявні тенденції зовнішньої торгівлі за останні декілька років зумовлені, головним чином, наступними факторами: нестабільною політичною та соціально-економічною ситуацією в країні, недосконалістю законодавчої бази у сфері торгівлі, слабкою інноваційною та інвестиційною політикою вітчизняних суб'єктів господарювання; експортною залежністю від кон'юнктури світових ринків; імпортною залежністю від поставок високотехнологічної продукції та енергоносіїв; залежністю українських експортерів від регуляторної політики країн-партнерів тощо.

Аналіз динаміки та структури зовнішньої торгівлі показав, що за останні роки відбулись конкретні зміни в обсягах експортно-імпортних операцій та зміна самого вектору зовнішньої торгівлі.

Такі тенденції, як скорочення обсягів експортно-імпортних операцій за останні декілька років, незбалансованість та відсутність оновлення структури вітчизняного експорту, втрата стійких та звичних для вітчизняних суб'єктів господарювання торгівельних партнерів, є свідченням незахищеності зовнішньоторговельної сфери країни від впливу різноманітних дестабілізуючих чинників як зовнішнього, так і внутрішнього середовища.

Список використаних джерел

1. Статистичний збірник “Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2013 році” [Електронний ресурс]. – К.: ДП “Інформаційно-аналітичне агенство”, 2014 – 156 с. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ10_u.htm.
2. Статистичний збірник “Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2016 році” [Електронний ресурс] – К.: ДП “Інформаційно-аналітичне агенство”, 2017 – 152 с. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ10_u.htm.
3. Товарна структура зовнішньої торгівлі у 2012 році [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt1212_u_bez.htm.
4. Товарна структура зовнішньої торгівлі у 2016 році [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/zd/tsztt/tsztt_u/tsztt1216_u.htm.
5. Структура зовнішньої торгівлі послугами за 2016 рік [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2016/zd/ztp_kv/ztp_kv_u/ztp_kv_12m2016_u.html.
6. Бураковський І. Український експорт : підсумки 2016 року та погляд в майбутнє / І. Бураковський // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ier.com.ua/ua/publications/articles?pid=5503>.
7. Експорт товарів з України зріс на 24,2% у I півріччі 2017 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=e088269b-fb0f-422a-93af-3690b2ff6b29&title=Eksport TovarivZUkrainiZrisNa24-2-UIPivrichchi2017-Roku](http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=e088269b-fb0f-422a-93af-3690b2ff6b29&title=Eksport%20TovarivZUkrainiZrisNa24-2-UIPivrichchi2017-Roku).

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Лелюк Н. Є., канд. екон. наук, доцент, Баличева І. О., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Сільське господарство є однією з провідних галузей виробництва, яке має свої особливості, однією з яких є використання біологічних активів.

Уже декілька років точиться дискусія між ученими економістами щодо заперечення або підтримки облікових новацій щодо біологічних активів. У сучасній фаховій літературі висвітлено позиції багатьох науковців щодо обліку біологічних активів, зокрема Ф.Ф. Бутинця, В.М. Жука, М.Я. Дем'яненко, Г.Г. Кірейцева, Т. Кучеренко, В.Б. Моссаковського, М.Ф. Огійчука, П.Т. Саблука, Л.К. Сука, П.Л. Сука, М.М. Коцупатрого та інших. У своїх